

ESPAIS TEST AGRARIS

COM A EINA PER AL RELLEU
EN COOPERATIVES AGRÀRIES

Abril 2021

Edita:

Autoria:

Maria Mestre Montserrat
Annaïs Sastre Morató

Amb la col·laboració de: Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya (ARCA)

Col·laboren:

- Banc de Terres i Recursos del Baix Camp
- Banc de Terres del Priorat
- L'Avellanera i Secció de Crèdit SCCL
- Agrícola del Vandellòs SCCL
- Vinícola del Priorat SCCL
- Celler Cooperatiu d'Artés - Espai Artium
- Institut Municipal de Formació i Empresa (IMFE) Mas Carandell
- Consorci Leader de Desenvolupament Rural del Camp
- Oficina Comarcal del DARP al Baix Camp
- Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central
- Fundación Cooprado
- Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya

Maquetació: Estudi Jordi Caralt

Correcció lingüística: L'Entrellat SCCL

Promou:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball, Afers Socials
i Famílies**

Aquesta obra està protegida sota una llicència Reconeixement-No-Comercial-SenseObraDerivada (CC BY-NC-ND) de Creative Commons. No es permet un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades.

Finança:

Índex

1. Preàmbul	4
2. Justificació	6
3. Què és un espai test agrari?	7
4. Per què l'espai test agrari pot ser una eina interessant per a les cooperatives agràries?	8
5. Fases en la creació de l'espai test i principals elements per a l'encaix en una cooperativa agrària	10
5.1 Fase prèvia: definició d'una estratègia de la cooperativa en relació amb l'espai test	12
5.2 Fase d'implantació	14
5.2.1 Detecció de finques susceptibles d'acollir un espai test agrari.....	14
5.2.2 Cerca de persona <i>tester</i> , valoració de les sol·licituds i entrevista de selecció.....	15
5.3 Posada en funcionament	16
5.3.1 Cobertura legal de la persona <i>tester</i> i vincle amb la cooperativa.....	16
5.3.2 Suport integral	19
5.4 Finalització del test d'activitat.....	20
6. Governança i ecosistema de l'espai test agrari	21
7. Finançament i ajuts públics per promoure espais test agraris en cooperatives agràries	24
8. Conclusions i reptes	26
9. Referències	28
Annex 1	30
Annex 2	31

1. Preàmbul

Aquesta guia és fruit de la feina realitzada al Grup de Treball per a la Creació d'Espais Test Agraris al Camp de Tarragona, creat el 2018 en el marc del Pla d'Acció Integral i Sostenible (PAIS) agrari del Baix Camp.

El PAIS agrari és impulsat pel Consell Comarcal del Baix Camp i el Banc de Terres i recursos que en depèn, i hi participen entitats comarcals i supracomarcals (pagesia i xarxes pageses, elaboradors/es alimentaris, cooperatives agràries i altres entitats de l'economia social i solidària (ESS), sindicats, administracions públiques, etc.). És un instrument de participació que té la finalitat de revertir la situació en què es troba l'agricultura al territori: abandonament de terres, baixada dels preus dels productes, descens de la producció, qualitat heretada de l'agricultura convencional i degradació del sòl, entre altres circumstàncies. La iniciativa té per objectiu trobar solucions als problemes del sector agroalimentari a la comarca i implementar-les per mitjà de la col·laboració entre administracions públiques, pagesia, entitats de l'ESS (cooperatives agràries i altres), empreses del sector agroalimentari i l'àmbit del consum, tot concretant, en definitiva, el dret a decidir en el camp de l'agricultura, a escala comarcal.

El Grup de Treball per a la Creació d'Espais Test Agraris al Camp de Tarragona neix en el marc d'aquest pla estratègic, i supera les barreres comarcals integrant agents de tot el Camp de Tarragona amb l'objectiu de facilitar el desplegament dels espais test agraris al territori com a estratègia per fomentar el relleu agrari.

Aquest grup de treball està format pels bancs de terres del Priorat i el Baix Camp, l'Oficina Comarcal del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (DARP) al Baix Camp, l'Institut d'Horticultura de Reus, Mas Carandell,

Concactiva i CoopCamp, l'Ateneu Cooperatiu del Camp de Tarragona, que dinamitza i executa la feina tècnica que se'n deriva.

El 19 d'octubre de 2018 se celebrà la jornada "Els espais test agraris com a estratègia per a la incorporació de nous socis i sòcies a les cooperatives agràries", organitzada per Cellers Domenys i CoopCamp, on van assistir cooperatives agràries, persones tècniques d'entitats i administracions locals, representants de la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC) i el director general d'Economia Social de la Generalitat de Catalunya. L'objectiu de la jornada era debatre la idoneïtat de la figura dels espais test agraris com a eina inspiradora per a la creació d'estratègies de relleu agrari i les possibilitats d'adaptar-la a la realitat del cooperativisme agrari del Camp de Tarragona. Per fer-ho es va comptar amb la Xarxa d'Espais Test Agrícoles de França (Réseau National des Espaces-Test Agricoles, RENETA), la cooperativa d'activitat agrícola Terracoopa (Montpeller) i la feina realitzada pel Grup Operatiu Xarxa d'Espais Test Agraris (RETA), d'àmbit estatal, liderat per l'Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya (ARCA).

Durant l'any 2020 l'Arca, en el marc del projecte Grup Operatiu RETA, va anar avançant en una proposta d'aplicació dels espais test agraris a escala estatal i catalana, que es va concretar amb la publicació aquell mateix any de la *Guia metodològica para la creación de un espacio test agrario*. Atès l'interès compartit en la promoció dels espais test agraris, s'ha establert una col·laboració per tal de donar continuïtat a la tasca desenvolupada en aquella guia i concretar-ho en el context de les cooperatives agràries.

Així doncs, la present guia és fruit de la feina realitzada per l'equip tècnic de CoopCamp en el marc del Grup de Treball per a la Creació d'Espais Test Agraris, en col·laboració amb l'Arca, i amb la incorporació de la informació recollida en les entrevistes fetes a les cooperatives agràries L'Avellanera i Secció de Crèdit SCCL, la Vinícola del Priorat SCCL, l'Agrícola de Vandellòs SCCL i el Cellar Cooperatiu d'Artés - Espai Artium, cooperatives que han mostrat interès en els espais test agraris com a eina per fomentar el relleu dels seus socis i sòcies.

Esperem que aquesta guia serveixi com a punt de partida per a l'aplicació dels espais test agraris al nostre territori i que sigui d'utilitat per seguir avançant en el repte del relleu agrari en el marc de les cooperatives agràries del Camp de Tarragona i de tot el territori.

2. Justificació

A l'Estat espanyol, l'any 2016 només el 14% dels titulars d'explotacions agràries tenien menys de 45 anys i un 40% eren jubilats (INE, 2016). Pel que fa a les cooperatives agràries de Catalunya, l'any 2019 un 14% dels socis de les cooperatives de primer grau i SATs (Societats Agràries de Transformació) tenien menys de 45 anys i un 37% eren jubilats (FCAC, 2020).

A la diagnosi de les estratègies de promoció del relleu generacional del Programa de desenvolupament rural (PDR) de Catalunya 2014-2020, s'identifica, per una banda, la falta de vocació dels fills i filles, i per l'altra, les reticències de la pagesia a donar entrada a persones no familiars a les explotacions, com algunes de les causes de la manca de relleu (DARP, 2014). És per aquest motiu que cada cop és més necessari facilitar vies de relleu agrari més enllà del nucli familiar estricte.

Fer possible la incorporació de nova pagesia requereix de nous instruments que s'acostin a aquests nous actors i assegurin la continuïtat dels projectes emprenedors que es posin en marxa. Amb aquesta vocació neixen els espais test agraris, dispositius d'acompanyament a la incorporació progressiva de la nova pagesia al sector. **Als espais test agraris les persones emprenedores que volen ser pageses poden fer una prova de l'activitat agrària en una finca amb suport i acompanyament, amb l'objectiu que finalment s'incorporin al sector agrari com a titulars d'explotació (i es puguin acollir a l'ajut per a la primera instal·lació de joves agricultors i agricultores del DARP, si s'escau).**

El cooperativisme agrari ha estructurat el camp català, i especialment el Camp de Tarragona, al llarg del darrer segle. L'any 2019, les cooperatives amb activitat agrícola van tenir una participació del 55% en la producció final agrària de Catalunya. A la demarcació de Tarragona hi ha 58 cooperatives de primer grau i 4 de segon

grau (FCAC, 2020), que representen un 31,8% del total de cooperatives de Catalunya i un 16,7% de la facturació, amb l'oli d'oliva, la fruita seca, i el vi i el cava com a principals sectors productius.

Més enllà de la importància pel que fa a la producció, el cooperativisme agrari és un agent de gran importància com a estructura econòmica col·lectiva del territori, que ha generat al llarg de la seva dilatada trajectòria la infraestructura i el conjunt de recursos, tangibles i intangibles, necessaris per al desenvolupament de l'activitat agrària.

És per aquest motiu que, en el marc de diferents espais d'intercooperació que treballen en les possibles línies per promoure el relleu agrari, des del territori i a través de l'ESS, impulsats o participats per Coop-Camp - Ateneu Cooperatiu del Camp de Tarragona, s'identifiquen les cooperatives agràries com a entitats estratègiques per a l'acollida de futurs espais test agraris.

En aquest marc de treball, la present guia té els següents objectius:

- Identificar les oportunitats de les cooperatives agràries per ser agents d'acollida dels espais test agraris al Camp de Tarragona.
- Definir l'encaix en el si de la cooperativa agrària.
- Identificar els potencials actors de suport al relleu agrari en espais test i com s'interrelacionen entre ells.
- Definir el circuit de la persona tester per incorporar-se a l'activitat agrària.

3. Què és un espai test agrari?

Un espai test agrari es defineix com un programa de facilitació dels processos progressius d'instal·lació de nous agents al sector agrari, coordinat mitjançant una governança estructurada i consensuada amb tots els agents implicats. L'espai test agrari s'articula amb un suport legal, un suport físic i un suport integral, que assegurin la realització del test d'activitat per part del *tester* (Lozano Diéguez et al., 2020).

L'espai test agrari ofereix la possibilitat d'avaluar el projecte per part de la mateixa persona emprenedora amb la finalitat de decidir la seva incorporació definitiva, l'ajust o l'abandonament d'aquesta activitat. D'aquesta manera, l'espai test agrari assegura un major grau d'èxit en el procés d'incorporació definitiu al sector (Lozano Diéguez et al., 2020).

A la pràctica, l'espai test agrari és una eina perquè persones que volen incorporar-se al sector agrari puguin fer una prova o testeig, tant del que implica personalment com dels recursos necessaris, abans de donar d'alta l'activitat. Aquest "test d'activitat" és especialment rellevant en un sector en què, per iniciar una activitat productiva, cal realitzar grans inversions en infraestructura i adquirir compromisos econòmics importants durant cinc anys, en cas que se sol·liciti l'ajut per a la primera instal·lació de joves agricultors i agricultores del DARP. Una experiència prèvia pot contribuir a assolir una major definició i claredat dels projectes de les futures pageses, reduint així el risc de "fracàs" i d'endeutament.

Ens referirem a les *testers* com les persones que volen incorporar-se al sector agrari i inicien un test d'activitat a través de l'espai test agrari.

Objectius específics de l'espai test agrari

Capacitat i dotar d'experiència pràctica les persones *tester* perquè desenvolupin un projecte autònom.

Permetre a les *tester* comprovar la viabilitat tècnica, econòmica i personal dels seus projectes.

Facilitar l'accés a la terra i dotar d'eines i infraestructures necessàries per començar un projecte agrari, especialment per a aquelles persones emprenedores que no tenen accés a aquests recursos o que no provenen de tradició familiar agrària.

Facilitar el relleu generacional mitjançant la incorporació de persones joves, o no tan joves, a l'activitat agrària

Generar processos innovadors o transformadors en l'activitat agrària, com la transició ecològica, el foment de nous canals de comercialització, etc.

4. Per què l'espai test agrari pot ser una eina interessant per a les cooperatives agràries?

Les cooperatives agràries són empreses de propietat col·lectiva que es van crear per mancomunar parts de l'etapa de producció, elaboració i/o comercialització del producte agrari. Al llarg dels anys, han anat oferint els serveis que les persones sòcies han necessitat per tal de desenvolupar la seva activitat agrària. Moltes cooperatives disposen de maquinària pròpia, serveis de compra d'insums, assessorament tècnic propi, infraestructura per recollir la collita (tremuges, tines, magatzems, cambres, molins, etc.), i estructura comercial (agrobotiga, persona comercial, etc.), en funció dels cultius i de les dimensions de l'entitat. Tots aquests recursos són fruit del treball de moltes generacions i són ideals per donar aixopluc a persones que vulguin dedicar-se a l'activitat agrària.

A més, la cooperativa agrària té un coneixement detallat de les explotacions dels seus associats que no tenen relleu familiar. De fet, en algunes cooperatives agràries, quan alguns socis ja no poden seguir l'activitat, cedeixen la gestió de l'explotació a la mateixa cooperativa, que contracta jornals per mantenir aquestes explotacions actives. Aquestes finques serien susceptibles d'acollir un espai test efímer, un model d'espai test agrari pensat perquè la persona *tester* pugui fer el test d'activitat en una finca o finques on hi hauria la possibilitat d'incorporar-se un cop s'acabi el període de prova. Així doncs, un cop fet el test d'activitat, l'espai test agrari deixa de ser-ho i passa a ser l'explotació on s'incorpora la persona *tester* com a pagès/a o ramader/a professional. Aquesta és la modalitat d'espai test agrari que podria tenir un major interès per a les cooperatives agràries, perquè permetria l'entrada de persones que garantirien el relleu

generacional i el manteniment de la producció de la cooperativa, si s'escau.

La pèrdua de persones sòcies a les cooperatives agràries és una realitat i, tot i que aquest fet ja comporta de per si una adaptació de l'activitat i de l'estructura cooperativa, la cerca de relleu esdevé un repte urgent i estratègic per a la cooperativa, però també socialment, per tal de frenar l'abandonament de terres i la pèrdua de pagesia, amb la consegüent pèrdua de llocs de treball arrelats al territori, pèrdua de la capacitat local de produir aliments i desaparició del mosaic agroforestal del territori.

La disminució del nombre de pagesos i pageses, i per tant d'explotacions agràries a Catalunya, respon a un entramat de causes estructurals complexes que requereixen accions i canvis en molts àmbits. L'espai test agrari és una eina més que dona resposta a una part d'aquests reptes, per facilitar la incorporació de persones al sector agrari.

La Cooperativa agrària pot implantar l'espai test agrari amb diferents objectius estratègics:

Els dos últims objectius introdueixen elements d'innovació social, en la línia de la finalitat dels espais test agraris que s'apunta a la *Guía metodològica para la creación de un espacio test agrario*, de contribuir a la consolidació i la sostenibilitat del sector fomentant un model de producció d'aliments compatible amb el manteniment de la biodiversitat i dels recursos naturals, d'acord amb els límits biofísics del territori, i aproximant-se als models de producció sostenible, agroecològica, ecològica o integrada (Lozano Diéguez et al., 2020). Fruit de la feina realitzada per la FCAC a través de "Liderem el relleu.coop", un Projecte Singular (línia de subvencions del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya per al foment del cooperativisme) executat l'any 2018, es va identificar la necessitat de crear la figura de persona dinamitzadora per tal d'impulsar el relleu generacional dins les cooperatives agràries. Creiem que aquesta proposta és de gran idoneïtat i que aquesta figura es podria encarregar de coordinar la posada en marxa d'eines com la de l'espai test agrari que aquí es presenta. Fins i tot podria ser una figura compartida, a través d'acords d'intercooperació, entre diverses cooperatives agràries petites d'un mateix territori (vegeu l'apartat 6).

Incorporar una persona que tingui dedicació exclusiva a l'activitat agrària majoritària de la cooperativa.

Iniciar una nova línia de comercialització, singularment de productes ecològics¹ o de comerç just, que obri nous mercats a la cooperativa.

Iniciar una línia de diversificació de l'activitat productiva de la cooperativa, per exemple per abastir l'agrobotiga amb productes que ara no són de producció pròpia², com, posem per cas, hortalisses, aviram o elaborats.

¹ Entrevista amb l'Agrícola de Vandellòs SCCL.

² Entrevista amb L'Avellanera i Secció de Crèdit SCCL.

5. Fases en la creació de l'espai test i principals elements per a l'encaix en una cooperativa agrària

En relació amb els objectius definits a l'apartat 3, s'identifiquen les següents fases i elements necessaris per a l'encaix de l'espai test agrari en una cooperativa agrària:

1. Fase prèvia:

Definició de l'estratègia de la cooperativa agrària en relació amb l'impuls de l'espai test agrari de manera que aquest, a més de respondre a la finalitat de relleu agrari pròpia dels espais test agraris en general, també respongui a l'interès estratègic de la cooperativa agrària.

2. Fase d'implantació:

- Detecció de finques agràries sense relleu.
- Oferta de la plaça i selecció de persones *tester*

3. Posada en funcionament:

- Contractació de la persona *tester* (element imprescindible per regularitzar el treball que la persona *tester* durà a terme durant el període de prova).
- Suport integral a la persona *tester*:
 - Tutorització (acompanyament personal en tot allò relacionat amb les competències formatives, tècniques i de gestió d'empresa necessàries per dur a terme el període de prova).
 - Mentoria (acompanyament personal per part d'una persona pagesa de la zona).
 - Suport tècnic (servei especialitzat per a la presa de decisions sobre temes de gestió agrària).

4. Finalització del test d'activitat:

- Incorporació o no de la persona *tester* al sector agrari i valoració de la sol·licitud de l'ajut per a la primera instal·lació de joves agricultors i agricultores.
- Entrada o no a la cooperativa com a sòcia de ple dret i relació contractual amb la propietat de la finca.
- Planificació d'inversions i millores a la finca i correcció del pla d'empresa.

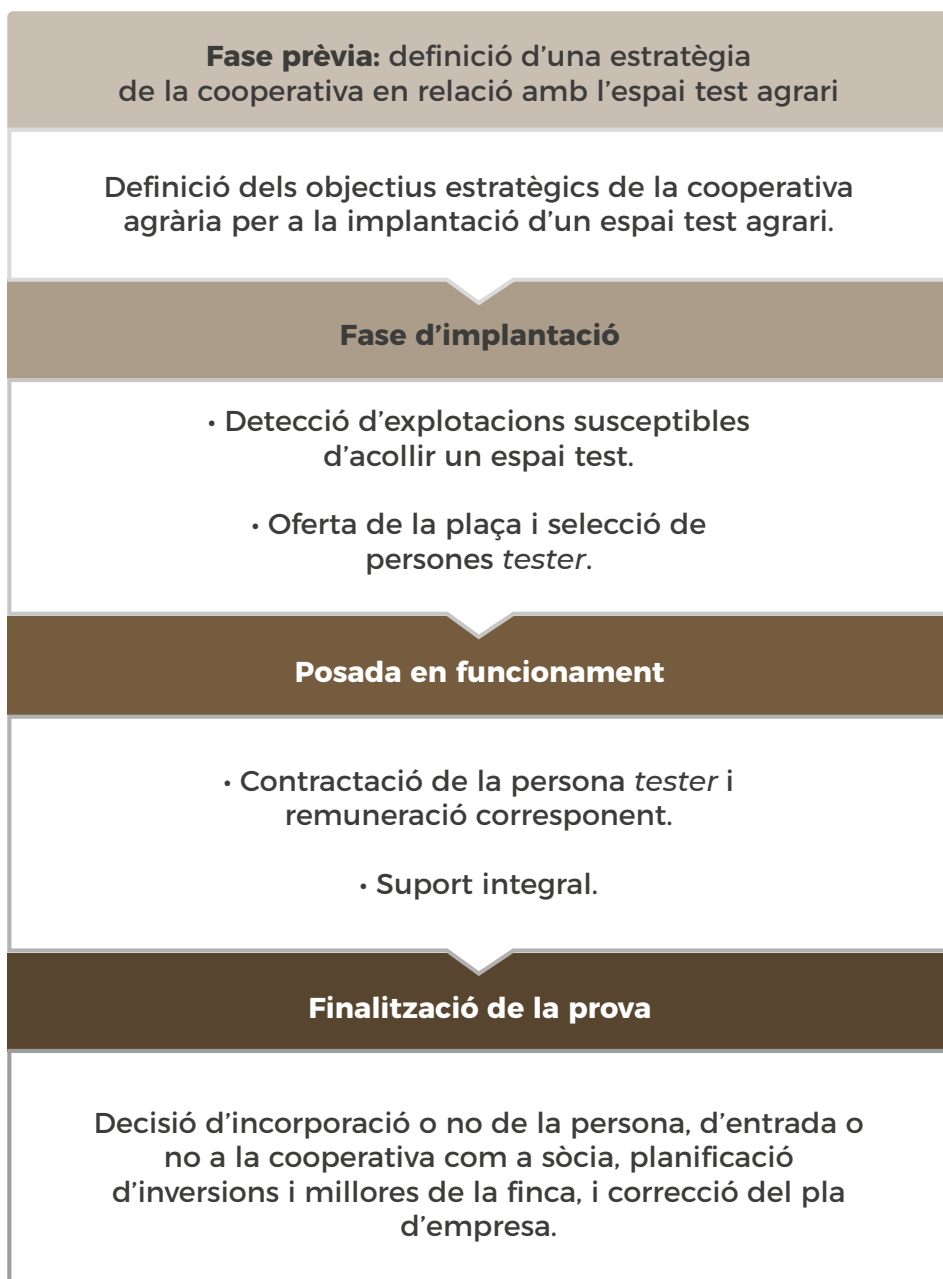

Figura 1. Principals fases i elements per a l'encaix de l'espai test en una cooperativa agrària.

5.1 Fase prèvia: definició d'una estratègia de la cooperativa en relació amb l'espai test

Perfil de les persones tester

Persona jove que desitja iniciar una activitat agrària i que, provenint o no del món agrari i/o rural, té dificultats per accedir a terres, infraestructures, capacitació i solvència econòmica i tècnica. (Lozano Diéguez et al., 2020).

La funció principal de l'espai test agrari és fer possible la incorporació de persones que o bé no procedeixen de famílies pageses o bé no tenen possibilitat d'accés als mitjans de producció del sector agrari. El repte principal és que l'espai test agrari tingui un sistema de selecció que arribi a les possibles persones tester i sigui capaç de triar i prioritzar aquelles per a qui el pas per l'espai test agrari pugui ser més necessari i determinant.

El perfil de les persones que preferiblement volen atreure els espais test agraris és el d'una persona jove que desitja iniciar una activitat agrària i que, provenint o no del món agrari i/o rural, té dificultats per accedir a terres, infraestructures, capacitació, i solvència econòmica i tècnica (Lozano Diéguez et al., 2020). La cooperativa agrària, prèviament a la cerca de la persona tester, haurà de decidir:

- Requisits mínims d'accés a l'espai test agrari (per exemple, de formació, edat, lloc de residència, etc.). Aquest aspecte també determinarà les possibilitats de cobertura legal de la persona tester, singularment en el cas d'optar per un contracte per a la formació i l'aprenentatge o per un contracte en pràctiques (vegeu l'apartat 5.3.1).

- Tipus d'activitat productiva que es proposa desenvolupar en el marc de l'espai test agrari, en funció de l'objectiu que tingui la implantació de l'espai test per a la cooperativa (vegeu la identificació de possibles objectius a l'apartat 4).

Fundació Cooprado, un exemple d'espai test agrari vinculat a una cooperativa agrària

La Fundació Cooprado va ser creada el novembre de 2018 per la Cooperativa Ntra. Sra. Del Prado SCL amb l'objectiu de formalitzar i consolidar els projectes socials que estava desenvolupant la cooperativa agrària, apostant pel relleu generacional i prestant atenció a la discapacitat i la integració, a més de la innovació social. La fundació gestiona l'Escola de Pastors, que desenvolupa un programa formatiu eminentment pràctic, de manera que permet la revaloració d'aquesta professió i la transferència de coneixements sobre la pastura extensiva orientada al relleu generacional. Cooprado ha estat membre del Grup Operatiu per a la creació d'una Xarxa d'Espais Test Agraris (GO-RETA), des del qual s'ha treballat en la creació de la figura del viver d'empreses, amb accions d'acompanyament a la iniciació de l'activitat agropecuària, com a procés posterior a l'etapa de formació a l'Escola de Pastors, i també d'acompanyament a la cooperativa en la creació del seu espai test agrari.

Resulta molt interessant l'estratègia de creació d'una fundació com a eina per desenvolupar projectes socials en contacte amb la cooperativa agrària però amb una estructura i objectius propis. La fundació pot participar en multitud de projectes amb altres agents i té més facilitat per accedir a subvencions i ajuts pel fet de ser una entitat sense ànim de lucre.

La definició d'aquests aspectes condicionarà la concreció del perfil de persona *tester* que es busca (vegeu l'apartat 5.2.2), i és per això que es considera un pas previ i imprescindible per poder concretar l'encaix de l'espai test agrari en el si de la cooperativa agrària. Tal com s'ha apuntat a l'apartat 4, la cooperativa haurà de decidir amb quin objectiu vol implantar l'espai test agrari i construir a partir d'aquí les línies estratègiques per fer-ho possible. Aquest objectiu determinarà les condicions i característiques de l'oferta generada, tant pel que fa a les especificitats de la finca com pel perfil de la persona a seleccionar.

Així doncs, més enllà de les característiques de la finca o paquet de finques, que determinen clarament quin projecte s'hi podrà dur a terme, l'espai test agrari de la cooperativa pot incorporar altres criteris en consonància amb l'estratègia pròpia de creació de noves línies de producció o comercialització.

5.2 Fase d'implantació

5.2.1 Detecció de finques susceptibles d'acollir un espai test agrari

Un dels elements centrals d'un espai test efímer és la detecció de finques disponibles on la persona *tester* pugui iniciar el seu test d'activitat. Aquesta és una tasca que caldria sistematitzar i fer-se amb l'objectiu de detectar la finca o conjunt de finques que s'adeqüin a l'estratègia plantejada per la cooperativa (vegeu l'apartat 5.1).

Les dades recollides en aquesta detecció es podrien assimilar a la informació recollida pels bancs de terres:³

- **Descripció de la finca:** municipi, polígon i parcel·la, regadiu o secà, estat de conservació, últim any que es va cultivar, tipus de cultiu, producció mitjana anual.

- **Condicions i prioritats de la propietat:** tipus de contracte (la cessió, la parceria o l'arrendament), condicions econòmiques, durada del contracte, possibilitat de fer ús o no de la maquinària.

Amb aquestes dades la cooperativa podrà valorar si la finca té possibilitats de fer factible una nova incorporació a mig termini o bé necessita complementar-se amb més superfície per fer viable una unitat de treball agrari (UTA). Es pot començar amb una finca i anar incrementant la superfície amb més finques mentre avança el test d'activitat, de manera anual per exemple, a mesura que la persona *tester* agafi més experiència i tingui capacitat de portar més terra.

Més enllà de la casuística de les finques en concret, l'oferta final de la finca i dels mitjans de què disposa podrà complementar-se amb els mitjans que pugui aportar la cooperativa, per exemple en els casos de cooperatives que ja ofereixen servei d'arrendament de maquinària.

En cas que la finca encaixi amb les necessitats de l'espai test agrari, la cooperativa farà el contracte d'arrendament amb el soci de **la cooperativa, en què s'establirà si l'arrendatari, en aquest cas la cooperativa**, també assumeix els drets sobre la producció, i si per tant haurà de fer la declaració agrària (DUN) i podrà rebre les corresponents subvencions associades.

³ Referència del Banc de Terres del Priorat.

5.2.2 Cerca de persona *tester*, valoració de les sol·licituds i entrevista de selecció

L'anunci de la cerca de la persona *tester* haurà de contenir la següent informació:

- Objectius de l'espai test agrari.

- Descripció de la proposta d'activitat a desenvolupar per la persona *tester*:

tipus de cultiu, condicions econòmiques de suport al test d'activitat, cobertura legal, durada de l'espai test agrari i finalització.

- Descripció i característiques de la finca

recollides en la fase de detecció de finques (vegeu l'apartat 5.2.1).

- Detall dels recursos que ofereix l'espai test agrari:

maquinària, suport tècnic, mentoria, etc.

- Formulari de sol·licitud on es demani la informació rellevant per al compliment dels requisits de la plaça:

formació acadèmica, formació no formal, experiència laboral, situació laboral, relació amb l'agricultura (familiar, estudis, etc.), expectatives i motivacions per accedir a l'espai test.

- Presentació d'un breu projecte de producció agrària

a partir de la informació de la plaça, on es detalli com es pensa desenvolupar el projecte, un model abreujat de pla d'empresa (es facilitarà un model que serveixi de guia), propostes de millora, etc.

El disseny del model de formulari de sol·licitud també haurà de concretar els criteris de valoració de cada un dels aspectes recollits, de manera que el procés de selecció sigui transparent i clar.

Caldrà publicitar la cerca de *tester* a través dels canals disponibles per tal d'arribar a possibles persones aspirants (e-mail, xarxes socials, taulell d'anuncis dels ajuntaments, etc.), però també fer arribar l'oferta als agents externs de suport de l'espai test agrari de la cooperativa agrària: serveis públics d'emprenedoria comarcals o locals, programes i centres de formació agrària (tant escoles agràries com certificats de professionalitat), entitats d'inserció, i bancs de terres i recursos, entre d'altres (vegeu l'apartat 6).

Un cop recollides les sol·licituds, caldrà valorar si alguna de les persones interessades reuneix les condicions per realitzar un test d'activitat en l'espai test de la cooperativa agrària. Cal considerar que el perfil de la persona *tester* ha de ser el d'una persona emprenedora, que sigui capaç de plantejar un projecte personal i propi d'activitat agrària. Es proposa que les sol·licituds seleccionades passin a la fase de l'entrevista personal i que hi participin els agents de suport a l'espai test agrari, de manera que una persona externa pugui participar en el moment de l'entrevista, per exemple una persona tècnica dels serveis d'emprenedoria que després també farà el seguiment de la persona *tester*.

El paper de les diferents entitats es detalla a l'apartat 6.

5.3 Posada en funcionament

5.3.1 Cobertura legal de la persona *tester* i vincle amb la cooperativa

A França, per donar cobertura legal als espais test agraris i a les persones emprenedores que s'hi adscriuen, hi ha el contracte de suport al projecte d'empresa (CAPE). Aquesta fórmula, que no és un contracte laboral ni tampoc de formació, permet compatibilitzar l'inici d'una activitat econòmica per compte propi i l'obtenció d'ingressos

fruit del treball sense haver d'estar donat d'alta des del principi, mentre no s'assoleixi una certa autosuficiència econòmica, a la vegada que es conserva el dret al cobrament de la prestació d'atur. El fet que al nostre país no hi hagi aquesta figura ens obliga a cercar altres vies per donar cobertura legal a les persones que participen en els espais test agraris.

En el marc de la cooperativa agrària, la millor solució laboral, ateses les característiques de l'espai test agrari, és la contractació en règim general de la persona *tester* per part de la cooperativa. Aquesta opció, tot i que suposa una aposta econòmica important per a la cooperativa agrària, és la millor manera d'assegurar la cobertura legal

de la persona *tester*, fer possible el seu sosteniment econòmic al llarg del test d'activitat i a més permetre la capitalització de l'atur en cas que es decideixi la seva incorporació a l'activitat agrària en finalitzar el test d'activitat.

Com que des de la cooperativa agrària es pot estimar la producció mitjana de la finca o finques on es desenvolupa el test d'activitat, es pot preveure el rendiment econòmic aproximat de la seva producció. Aquest valor pot servir per calcular el salari pactat a través de la contractació, com un avançament prorratejat de la collita final, per tal que la persona *tester* es pugui sostenir econòmicament durant el test d'activitat. Cal remarcar que l'espai test agrari és una fórmula per donar suport a persones emprenedores que volen esdevenir pageses i incorporar-se al sector per compte propi; per tant, és important que durant el test d'activitat la persona *tester* tingui una experiència el màxim de propera possible a la realitat d'un emprenedor agrari i que vegi que el salari rebut té relació amb el rendiment de l'activitat agrària realitzada.

Un altre element central és que aquest tipus de relació laboral possibilita l'accés posterior de la persona a l'ajut per a la primera instal·lació de joves agricultors i agricultores del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, destinat a persones d'entre 18 i 40 anys, que té per objectiu facilitar econòmicament la incorporació de joves al sector agrari. A grans trets, per accedir

a aquest ajut, cal que la persona no hagi estat mai abans titular d'una explotació agrària ni hagi realitzat cap activitat agrària per compte propi.

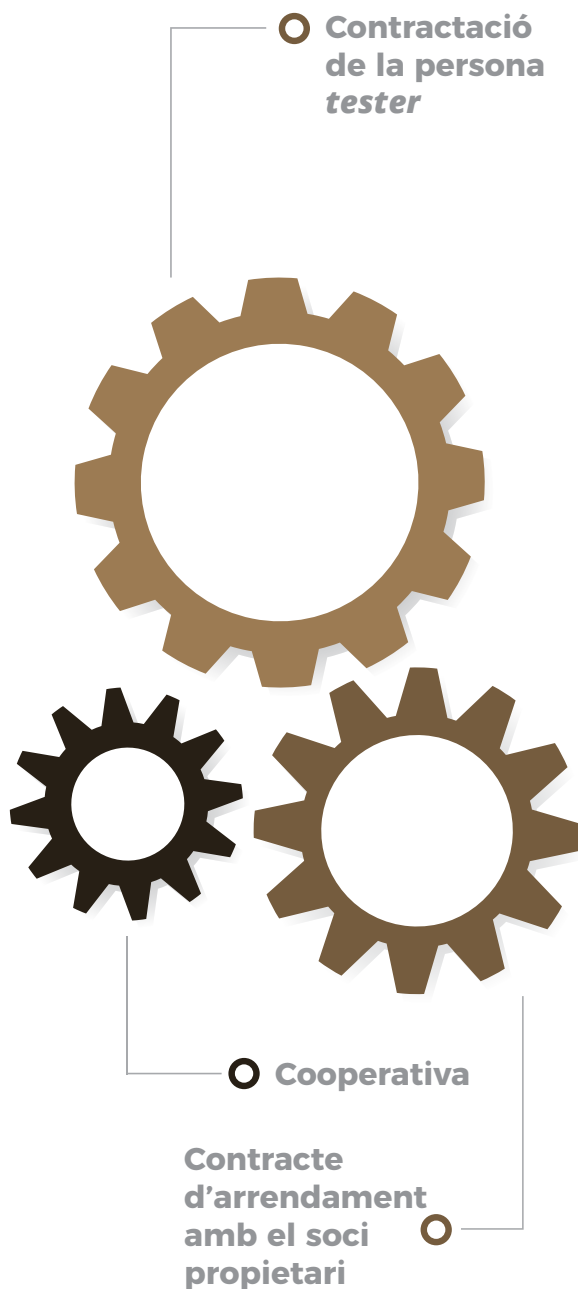

Figura 2. Sistema de contractació per a l'encaix de l'espai test en una cooperativa agrària.

Aquest és un marc de treball permès per la mateixa Llei de cooperatives, que a l'article 110.3 estableix: "Les cooperatives agràries poden dur a terme, com a activitat accessòria, qualsevol servei o activitat empresarial exercits en comú, d'interès dels socis i de la població agrària, molt especialment les activitats de consum i els serveis per als socis i per als membres de llur entorn social i el foment de les activitats encaminades a la promoció i la millora de la població agrària i el medi rural. Per al compliment de llurs objectius, poden, entre altres activitats, prestar serveis per a la mateixa cooperativa i amb el personal propi, que consisteixen en la realització de feines agràries o altres d'anàlogues en les explotacions i a favor dels socis d'acord amb la legislació estatal aplicable". Aquest precepte, derivat de la normativa estatal en matèria de cooperatives (article 93.2 de la Llei 27/1999, de 16 de juliol, de cooperatives), ofereix, doncs, la possibilitat que els treballadors propis de la cooperativa prestin serveis en activitats agrícoles dels socis. És a dir, preveu que una cooperativa agrícola de primer grau pugui prestar un servei als seus cooperativistes contractant el personal necessari per dur-ho a terme. Així doncs, aquest marc legal permetria la contractació que es proposa.

D'altra banda, tal com s'explica a l'apartat 5.1, es proposa que sigui la cooperativa qui faci el contracte d'arrendament amb la persona propietària (soci cooperativista) de la finca on es desenvoluparà el test d'activitat. Per tant, té sentit que la cooperativa també contracti la persona tes-

ter que s'encarregarà de la gestió del terreny.

Per a la contractació de la persona *tester*, de les diferents modalitats existents de contractes laborals, el contracte per a la formació i l'aprenentatge seria la millor opció, seguit pel contracte en pràctiques, atès que tots dos estan pensats per respondre a una relació laboral de temporalitat, que és el que requereix l'espai test agrari. Com a darrera opció, en cas que la persona candidata no és pogués acollir a cap dels dos contractes anteriors pels requisits que porten associats, podria considerar-se el contracte temporal. Per a més detalls sobre les característiques dels diferents contractes, vegeu l'Annex 2.

També es proposa la possibilitat d'establir sistemes de copagament vinculats a la producció, que generarien un incentiu per a la corresponsabilitat de la feina de la persona *tester* amb la producció i la viabilitat econòmica de la finca. Aquest sistema vindrà determinat per cada cultiu i pel mecanisme de pagament que tingui la cooperativa agrària internament. En aquest sentit, la contractació haurà de garantir la retribució mínima que preveu el Conveni col·lectiu agropecuari de Catalunya.

Es considera que la contractació de la persona *tester* ha de ser per un mínim d'un any, de manera que pugui viure tot un cicle productiu, en el cas dels cultius anuals, i fins a un màxim de tres anys. A França la durada prevista del període de test és de tres anys, per tal de verificar que l'activitat és viable econòmicament i que la persona està preparada per desenvolupar-la de forma autònoma.

5.3.2 Suport integral

La funció del suport integral inclou la formació especialitzada, el procés d'acompanyament al *tester* des d'un punt de vista tècnic, empresarial i personal, així com l'assessorament específic (Lozano Diéguez et al., 2020). Per poder dur a terme aquest suport integral, s'identifiquen tres figures imprescindibles: la tutoria, la mentoria i la persona tècnica.

Figura 3. Agents imprescindibles per al suport integral.

- **Tutoria:** és la persona que acompanya la persona *tester* en la definició de les necessitats específiques d'acompanyament integral i en la planificació de les activitats de suport, des de les primeres fases de l'establiment de l'activitat (formació, capacitació, assessorament tècnic, etc.) i fins a les últimes, com el desenvolupament del pla d'empresa propi, i a la vegada manté en contacte les diferents entitats participants en l'espai test agrari. Pot ser una persona de la cooperativa agrària o una persona externa a aquesta, que treballi en serveis públics de suport a l'emprenedoria, bancs de terres, etc. Idealment, assumiria aquest rol la persona dinamitzadora, que s'explica a l'apartat 6.

- **Mentoria:** és l'actor que posa en contacte la persona *tester* amb la cooperativa i amb l'entorn social i econòmic on s'ubica la finca i que garanteix la transmissió de coneixements locals de l'àmbit agrari, facilita els contactes de proveïdors de productes i serveis, etc. Idealment, seria una persona de la cooperativa agrària que formi part de la seva estructura o un pagès o pagesa sòcia. Si és la persona pagesa que cedeix la finca per a l'espai test agrari, també en podrà transferir molta informació concreta.

- **Suport tècnic:** és el servei d'assessorament tècnic aportat per una ADV (Agrupació de Defensa Vegetal),⁴ que ha de poder assessorar específicament sobre el

cultiu al qual es dedicarà la persona *tester*. En molts casos les cooperatives ja disposen d'un servei tècnic de referència que podria donar suport al *tester*.

A la pràctica, l'acompanyament personalitzat ha de permetre efectuar un seguiment periòdic per part del personal tècnic. L'objectiu principal és ajudar a autoavaluar el grau de consecució del pla d'empresa, oferir també suport en l'àmbit més personal, i dirigir i coordinar el pla de formació de la persona *tester*. En aquest sentit, es fa imprescindible comptar, dins la cooperativa agrària, amb un perfil professional que tingui les competències tècniques necessàries i l'encàrrec de fer aquest seguiment, tant per dur el pes de la tutoria i la comunicació amb la persona *tester* com per coordinar els diferents actors que es proposa que participin en cada fase del procés d'implantació de l'espai test agrari (vegeu l'apartat 6).

⁴ http://agricultura.gencat.cat/web/contenut/ag_agricultura/ag02_sanitat_vegetal/ag02_11_adv/enllaços-documents/fitxers-binariis/Relacio-ADV-registre.pdf

5.4 Finalització del test d'activitat

Un cop s'esgoti el període del test d'activitat acordat a l'inici del procés, la persona *tester* haurà de prendre les següents decisions per tal de definir la continuïtat de la seva trajectòria laboral:

- Incorporació o no de la persona tester al sector agrari i valoració de la sol·licitud de l'ajut per a la primera instal·lació de joves agricultors i agricultores del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (vegeu l'apartat 5.3.1).

En funció sobretot de l'edat es podrà sol·licitar l'ajut per a la primera instal·lació de joves agricultors i agricultores, que permetrà realitzar les inversions necessàries per adequar la finca, replantar, millorar els sistemes de reg, fer front a les despeses d'engegar l'activitat, pagar la quota d'autònoms i arrendar la finca, si fos el cas.

A França, un 66% de les persones que passen per un espai test agrari s'incorporen a l'activitat agrària, de les quals un 33% ho fan com a emprenedores agràries (treballadores per compte propi) o en formats cooperatius o amb altres tipus d'empresa, i l'altre 33% ho fan com a assalariades. És un percentatge d'èxit molt elevat. El 34% restant, que han decidit no incorporar-se al sector, perquè s'han adonat que no els agrada la feina al camp o bé perquè el seu projecte no és

viàble econòmicament, també són casos d'èxit, perquè amb el pas per l'espai test s'ha evitat tot l'esforç, l'energia i els recursos que requereix iniciar una activitat agrària que potser no hauria funcionat i que sovint, en tancar, pot comportar greus situacions d'endeutament.

- Entrada o no a la cooperativa com a sòcia de ple dret i relació amb la propietat de la finca.

El principi cooperatiu d'adhesió voluntària i oberta estableix que "les cooperatives són organitzacions voluntàries, obertes a totes les persones capaces de fer-ne servir els serveis i disposades a acceptar les responsabilitats de ser-ne sòcies, sense discriminació social, política, religiosa, racial o sexual". D'acord amb aquest principi, sobre el qual es construeix la legislació vigent de regulació de les cooperatives en l'àmbit català, caldrà considerar la possibilitat que la persona que acaba el test d'activitat finalment opti per no continuar la seva activitat dins la cooperativa. Formarà part de l'estratègia de la mateixa cooperativa aconseguir que aquesta persona finalment opti per quedar-se, objectiu que caldrà tenir present tant durant la selecció de les persones *tester* com al llarg del període de prova, durant el qual també es podran introduir accions per tal d'explicar i donar a conèixer el funcionament in-

tern de la cooperativa i la seva visió de futur en relació amb la incorporació de nous membres.

- Planificació d'inversions i millores de la finca i correcció del pla d'empresa.

Si finalment la persona decideix incorporar-se al sector agrari, el test d'activitat probablement haurà servit per identificar debilitats en les condicions de les finques on s'ha realitzat la prova i per preveure canvis que caldrà fer-hi. Així, per tal d'assegurar la viabilitat de l'activitat, és imprescindible elaborar o ajustar el pla d'empresa. A més, aquest és un pas que segur que s'haurà de fer si es demana l'ajut per a la primera instal·lació de joves agricultors i agricultores, que inclou les inversions i millores a fer a la finca.

6. Governança i ecosistema de l'espai test agrari

El suport de les administracions públiques és imprescindible per abordar el repte del relleu agrari, i no haurien de quedar-se al marge de l'impuls i la implantació d'espais test agraris en cooperatives agràries, atès el caràcter públic de la funció i els serveis que ofereixen aquests dispositius. En aquest sentit, hi ha un conjunt d'agents al territori, públics i privats, que poden tenir un paper rellevant en la implantació i el funcionament dels espais test agraris, tal com ja s'ha apuntat a l'apartat anterior.

Per això, es planteja l'articulació d'un conveni marc integrat per diferents agents del territori que poden contribuir a la posada en funcionament de l'espai test agrari i donar suport a les cooperatives agràries (vegeu la figura 4).

Els convenis marc de col·laboració són instruments que contenen acords susceptibles de generar obligacions jurídiques entre les parts que els subscriuen. Perquè siguin efectius, exigeixen de manera expressa la formalització de convenis específics en els quals es concreten les obligacions esmentades, que han de respectar el contingut i els límits fixats pels convenis marc⁵.

Figura 4. Tipologia d'agents integrants del conveni marc sobre espais test agraris.

La funció principal d'aquest conveni marc seria formalitzar el compromís dels agents de suport a l'espai test agrari i concretar les tasques i accions que realitzen.

A continuació es detallen alguns exemples de les tasques que poden assumir la resta d'agents per donar suport a la cooperativa i a la persona *tester* abans, durant i després del test d'activitat:

- **Programes i centres de formació agrària** (escoles agràries, instituts de formació agrària, certificats de professionalitat):

Poden donar suport en el proveïment de formació a la persona *tester*, ja sigui a través de formació professional de tipus dual, de certificats de professionalitat o bé de formació específica. En cas que hi hagi diverses cooperatives agràries que engeguin espais test agraris, es podria dissenyar un programa específic per a totes elles per ajustar les necessitats formatives.

⁵ Segons el Decret 52/2005, de 5 d'abril, de creació i regulació del Registre de convenis de col·laboració i cooperació. Font: <https://formaciooberta.eapc.gencat.cat/contingutsdels cursos/igp/unitat4/inici.html>

- Bancs de terres i recursos:

Poden donar suport en la detecció tant de finques com de possibles persones tester i en la redacció de contractes d'arrendament, cessió o parceria de finques.

- Entitats d'assessorament i acompanyament:

Poden donar suport en tot allò relatiu a la concreció de l'activitat econòmica, tant pel que fa a competències en gestió empresarial i l'elaboració del pla d'empresa com pel que fa a l'anàlisi de la viabilitat.

- Ateneus cooperatius:

Poden oferir assessorament en la creació de cooperatives i en l'elaboració del pla d'empresa per a projectes d'autoocupació col·lectius, formació en cooperativisme, acompanyament en el coneixement i integració en xarxes de cooperació del territori, i la cooperació amb altres projectes productius, de consum o de serveis complementaris (grups de consum, xarxes de distribució agroecològica, etc.).

Figura 5. Mapa de col·laboració de les entitats integrants del conveni marc per a la implantació dels espais test agraris.

Per a la governança de l'ecosistema de l'espai test agrari seria molt interessant el paper d'una persona dinamitzadora, un agent clau que s'encarregui de la coordinació de les relacions i obligacions entre els diferents actors del conveni, i que impulsi, planifiqui i desenvolupi l'estratègia dissenyada per la cooperativa en relació amb l'espai test agrari. Tal com ja s'ha apuntat a l'apartat 4 i en la definició del suport integral (vegeu l'apartat 6.1.2), també podria assumir el rol de tutoria, fent de contacte amb les entitats que donin suport a l'espai test agrari. Aquesta és una figura que moltes cooperatives agràries no tenen. Segons el cas, podria plantejar-se que fos compartida entre diferents cooperatives agràries d'una mateixa zona d'influència, que per exemple compartissin un mateix mapa d'actors col·laboradors de l'espai test agrari.

Perfil de la persona dinamitzadora de l'espai test agrari

Funcions:

- Disseny, gestió i dinamització de l'espai test agrari
- Planificació i coordinació dels actors implicats en les diferents fases de la implantació de l'espai test agrari
- Establiment d'una bona coordinació entre els agents de suport a l'espai test agrari per tal de fer les funcions de tutoria
- Planificació i coordinació del suport integral a la persona *tester* (mentoria i servei tècnic)

Estar en possessió d'alguna de les titulacions següents o similars:

- Geografia o equivalent
- Enginyeria tècnica agrònoma, equivalent o superior
- Grau en Ciències Ambientals o equivalent
- Altres titulacions de grau superior

Competències transversals:

- Iniciativa i autonomia
- Aptitud per treballar en equip
- Organització i planificació
- Orientació a resultats
- Bon coneixement del teixit productiu del territori
- Creativitat, iniciativa, proactivitat i flexibilitat

7. Finançament i ajuts públics per promoure espais test agraris en cooperatives agràries

El finançament de l'espai test agrari pot representar un esforç important segons la mida i la capacitat econòmica de la cooperativa. En el cas de cooperatives que ja estan contractant brigades de treballadors/es per realitzar tasques a les finques de persones sòcies que en deleguen la gestió a la cooperativa, es proposa que una part dels recursos destinats a les brigades pugui destinar-se a contractar una persona *tester*, amb la perspectiva que en un futur pugui esdevenir un pagès o pagesa per compte propi i esdevenir soci o sòcia de la cooperativa.

Un altre recurs intern que es podria destinar a l'espai test agrari seria el fons d'educació i promoció cooperatives, d'obligada dotació en els exercicis de resultat positiu, i que serviria així per fomentar el relleu agrari.

A l'hora de cercar recursos fora de l'entitat, malgrat que actualment no hi ha cap línia de suport públic específica per al finançament de la implantació d'espais test agraris al territori, en aquest apartat es fa l'esforç d'identificar aquelles línies d'ajuts actualment vigents que podrien servir per impulsar els espais test agraris en el si d'una cooperativa agrària:

- **Projectes Singulars de promoció de l'economia social i la creació de cooperatives i societats laborals** (Ordre TSF/234/2017, de 13 d'octubre, per la qual s'aproven les bases que han de regir la convoca-

tòria de subvencions a Projectes Singulars, la Xarxa d'Ateneus Cooperatius i projectes Aracoop, per al foment de l'economia social i del cooperativisme).

Aquesta línia de subvenció té per objecte "donar suport a projectes integrals dirigits a fomentar la reactivació econòmica, la competitivitat de l'economia i dinamitzar l'ocupació a través de la creació de nous projectes empresarials o empreses, noves línies de negoci, nous mercats, aprofitant oportunitats estratègiques del mateix sector d'activitat, o del territori, i que permetin reactivar l'economia social. L'objectiu és incentivar la realització de projectes i actuacions estratègiques, sectorials i singulars innovadores que estimulin i reforcin l'ocupació en les cooperatives o societats laborals, així com potenciar les de nova creació". Aquesta línia d'ajuts podria finançar l'impuls inicial de l'espai test agrari en diferents cooperatives agràries, amb la creació del conveni marc i el finançament de la figura de la persona dinamitzadora, que treballaria en la planificació i l'execució dels acords recollits en el conveni marc, a més de l'aplicació i la necessària adaptació de l'espai test en cada cooperativa agrària.

- **Ajuts a la cooperació per a la innovació** (Resolució ARP/1531/2019, de 28 de maig, per la qual es convoquen per a 2019 els ajuts a la cooperació per a la innovació a través del foment de la creació de Grups Operatius de l'Associació Europea per a la Innovació (AEI) en matèria de productivitat i sostenibilitat agrícoles i la realització de projectes pilot innovadors per part d'aquests grups (operació 16.01.01 del PDR de Catalunya 2014-2020)).

Aquesta línia de subvencions té per objecte finançar projectes d'innovació en l'àmbit agroalimentari a través de la creació de Grups Operatius i el desenvolupament posterior de la proposta d'innovació. Els Grups Operatius constitueixen un instrument d'innovació que permet resoldre problemàtiques concretes del sector, o aprofitar oportunitats detectades, a partir del treball col·laboratiu entre diferents entitats (empreses agràries o forestals, cooperatives, indústries agroalimentàries, agrupacions de productors, universitats, centres de recerca i altres agents de la cadena). Els ajuts a la cooperació per a la innovació permeten portar a terme projectes innovadors per part de Grups Operatius, a través de dues modalitats d'ajut:

- **Creació de Grups Operatius de l'AEI Agri:** ajuts destinats a sufragar les despeses de planificació i redacció de projectes d'innovació. Dotació de fins a 12.000 €.

- **Funcionament de Grups Operatius de l'AEI Agri:** ajuts destinats a sufragar les despeses de realització de projectes pilot innovadors. Dotació de fins a 140.000 €.

Les cooperatives agràries poden ser entitats sol·licitants per totes dues línies.

- **Ajuts Leader:** si s'està en una [zona Leader](#), es pot adreçar la proposta de l'espai test agrari al Grup d'Acció Local per treballar l'encaix entre l'espai test agrari i els ajuts Leader. En el cas del Camp de Tarragona qui ho gestiona és el [Consorti Leader de Desenvolupament Rural del Camp](#).

- **Programes operatius:** dirigits a les organitzacions de productors de fruites i hortalisses (OPFH), entitats amb personalitat jurídica pròpia (cooperatives, societats agràries de transformació, societats mercantils) o parts clarament definides d'aquestes, constituïdes per productors de fruites i/o hortalisses amb l'objectiu d'adaptar, en comú, la producció i la comercialització a les exigències del mercat. Les actuacions finançables dins aquests programes estan regulades a l'annex IV del Reial decret 1179/2018, de 21 de setembre, pel qual es regulen els fons i programes operatius de les organitzacions de productors del sector de fruites i hortalisses.

En les entrevistes realitzades a cooperatives agràries s'ha recollit l'interès pels espais test agraris, però les cooperatives petites expliquen les limitacions de recursos amb què es troben, i proposen l'obertura d'una línia de subvencions específica per a la creació d'aquests dispositius, que són estratègics en el sector agrari en general i que necessiten suport de l'administració per poder-se materialitzar.

Abordar el repte del relleu agrari és urgent, com ja s'està explicant en multitud d'espais de debat d'entitats públiques i privades, i com més temps passa des de l'abandonament de la terra cultivada, més costós és tornar-la a posar en funcionament. Com més aviat es facilitin eines a les cooperatives agràries per abordar aquest repte, més eficient serà l'entramat de solucions que s'estan proposant.

8. Conclusions i reptes

Amb l'objectiu de buscar l'encaix de l'espai test agrari en el si d'una cooperativa agrària, la guia proposa una metodologia per tal de facilitar la implantació d'aquest instrument en el context del cooperativisme agrari.

De les fases identificades, la de definició de l'estratègia de la cooperativa agrària pel que fa a la implantació de l'espai test agrari representa els fonaments de l'encaix de la resta de peces. Si bé la resta de fases plantegen una sèrie d'accions a dur a terme i de resolució d'aspectes tècnics, **la generació d'una estratègia pròpia proposa l'encaix de l'espai test agrari en el si de la cooperativa agrària com una oportunitat per generar canvis en la cooperativa que facilitin l'apropament als joves i no tan joves i una visió més a mig i llarg termini.**

El foment de models productius d'acord amb els límits biofísics i la conservació dels recursos, la distribució mitjançant cadenes curtes de comercialització o la promoció de la diversificació agrària són objectius intrínsecament lligats a la raó de ser i als objectius d'implantació dels espais test agraris, responent així al perfil potencial d'usuari que s'espera que tinguin. És per això que **la diversificació productiva o el vincle amb noves línies de comercialització s'identifiquen com a estratègies interessants d'implantació de l'espai test agrari en el si de la cooperativa agrària.**

L'espai test agrari no es concep com un sistema aïllat dins la cooperativa agrària, sinó ben al contrari: **el model proposat fa imprescindible la generació d'acords amb actors del territori** que d'una banda contribueixen a complementar les tasques que la cooperativa agrària no pot ni té per què assumir, i de l'altra corresponsabilitzen altres actors, sobretot les administracions públiques, de donar resposta a l'interès públic del relleu agrari.

Si bé aquesta corresponsabilitat del sector públic des de diferents tipologies d'actors (bancs de terres, oficines comarcals d'agricultura de la Generalitat, serveis d'emprenedoria, etc.) és desitjable, també cal considerar que fa més complex el sistema. És per això que **s'identifica la persona dinamitzadora com una figura clau per a la implantació de l'espai test agrari**.

Malgrat que es demostra que és un procés possible, la seva concreció evidencia debilitats i necessitats quan el que es planteja és la generalització i facilitació de la implantació. Tal com es va concloure a les Primeres Jornades Online sobre Espais Test Agraris, **esdevé una necessitat modificar el marc normatiu espanyol de manera que permeti donar cobertura jurídica a la persona tester o emprenedora que participa en l'espai test agrari, a l'estil del contracte CAPE francès**. A més, s'evidencia que l'impuls dels espais test agraris ha de ser fruit de la col·laboració publicoprivada, que impliqui entitats de desenvolupament rural però també el sector agrari, els centres de formació i les administracions locals -molt importants- i també les autonòmiques, estatals i europees.

En aquest sentit, **és important que aquest procés, complex, de generació d'una estratègia compartida entre diferents actors compti amb el suport, el reconeixement públic i els recursos necessaris**, ja que dona resposta a una necessitat, la del relleu generacional de la nostra pagesia, d'un interès públic altíssim. El finançament de la implantació dels espais test agraris és imprescindible si el que es vol és la generalització d'aquest instrument com a referent del relleu generacional en el sector agrari.

9. Referències

DARP (2014) *Programa de desenvolupament rural (PDR) de Catalunya 2014-2020*.

FCAC (2020) *Dashboard.coop. Quadre de comandament del cooperativisme agrari català. Maig 2020* (versió pública).

INE (2016) "Encuesta sobre la estructura de las explotaciones agrícolas (EEA). Año 2016", *Notas de prensa*. Disponible a: https://ine.es/prensa/prensa/eeee_2016. PDF.

Lozano Diéguez, B. et al. (2020) *Guía metodológica para la creación de un espacio test agrario*.

Annex 1: Entitats que formen part del Grup de Treball d'Espais Test Agraris al Camp de Tarragona

Entitats que formen part del Grup de Treball d'Espais Test Agraris al Camp de Tarragona	
Programes i centres de formació (escoles agràries, instituts de formació agrària, certificats de professionalitat)	<ul style="list-style-type: none"> - Escola Agrària de Mas Bové (Reus) - Institut d'Horticultura i Jardineria de Reus
Bancs de terres i recursos	<ul style="list-style-type: none"> - Banc de Terres i Recursos del Baix Camp - Banc de Terres del Priorat
Entitats d'assessorament i acompanyament a l'emprenedoria	<ul style="list-style-type: none"> - Institut Municipal de Formació i Empresa Mas Carandell (Reus) Conectiva - Organisme Autònom de Desenvolupament de la Conca de Barberà (Montblanc) Idetsa - Iniciatives de Desenvolupament Empresarial Les Tàpies (L'Hospitalet de l'Infant)
Administracions públiques	<ul style="list-style-type: none"> - Ajuntaments - Oficina Comarcal del DARP al Baix Camp - Consell Comarcal del Baix Camp
Ateneus Cooperatius	<ul style="list-style-type: none"> - CoopCamp - Ateneu Cooperatiu del Camp de Tarragona

Annex 2: Recull de les característiques dels tipus de contractes per a la contractació de persones *tester*

La cooperativa agrària podria contractar la persona *tester* amb els següents tipus de contracte:⁶

Tipus de contracte	Descripció	Durada	Tipus de jornada	Edat
Contracte per a la formació i l'aprenentatge ⁷	Té com a objectiu la qualificació professional de les persones treballadores i té una naturalesa mixta que combina prestació de treball i formació teòrica fora del lloc de treball. Serveix per a alumnes de formació professional dual i per a certificats de professionalitat, impartits per centres degudament acreditats.	Entre 1 i 3 anys (mínim 6 mesos per conveni col·lectiu). El Conveni col·lectiu agropecuari diu entre una i dues pròrrogues de 6 mesos.	No permet parcialitat. S'ha de compaginar treball i formació. El 1r any un 75% de treball i un 25% de formació. A partir del 2n any, 85% de jornada i 15% de formació. Es remunera per la part que es presta servei.	Entre 16 i 24 anys (menor de 25).
Contracte en pràctiques ⁸	Ofereix al treballador una pràctica professional adequada al nivell d'estudis cursats, per tant hi ha un vincle directe entre la titulació i les tasques que fa la persona. La temporalitat està justificada per assolir la pràctica.	6 mesos com a mínim i 2 anys com a màxim. El Conveni col·lectiu agropecuari estableix 18 mesos com a màxim (un contracte de 6 mesos i dues pròrrogues).	Pot ser a temps complet o parcial.	No hi ha límit d'edat. Han d'haver obtingut la titulació en els 5 anys anteriors com a màxim. Això s'amplia a 7 per a persones amb discapacitat.
Contracte temporal	S'utilitza per a serveis d'una durada determinada. Aquesta contractació es pot fer de forma directa (l'empresa contracta el treballador) o bé a través de tercers (l'empresa contracta una empresa de treball temporal per trobar el treballador).	Màxim de 6 mesos i una única pròrroga.	Pot ser a temps complet o parcial.	No hi ha límits.

⁶ Font:

<https://serveiocupacio.gencat.cat/ca/Empreses/comunicacio-de-la-contractacio-contrat/tipus-de-contractes/>

⁷ Més informació a:

<https://sepe.es/HomeSepe/ca/empresas/Contratos-de-trabajo/contratacion-formacion-aprendizaje.html>

<https://serveiocupacio.gencat.cat/ca/Empreses/contractes-de-formacio-i-aprenentatge/>

⁸ Font:

<https://sepe.es/HomeSepe/ca/que-es-el-sepe/comunicacion-institucional/publicaciones/publicaciones-oficiales/listado-pub-empleo/contrato-practicas.html>

Tipus de contracte	Avantatges	Costos de contractació
Contracte per a la formació i l'aprenentatge	<p>La formació es pot subvencionar al 100%. L'empresa ho avança però ho recupera. Salari: el Conveni agropecuari no especifica res per a contractes en pràctiques.</p>	<p>Si és una persona aturada inscrita com a demandant d'ocupació, el cost de contractació està subvencionat al 100% per a empreses de menys de 250 treballadors. Si la persona no és aturada com a màxim es pagarien 130 €.</p>
Contracte en pràctiques	<p>Només hi ha bonificació per a persones amb discapacitat⁹</p>	<p>Estalvi del 2,5% de la quota empresarial respecte del contracte temporal. Salari: el 1r any es paga el 60% del sou i el 2n any el 75% (el conveni no estableix un mínim).</p>
Contracte temporal	<p>Té com a objectiu la qualificació professional de les persones treballadores i té una naturalesa mixta que combina prestació de treball i formació teòrica fora del lloc de treball. Serveix per a alumnes de formació professional dual i per a certificats de professionalitat, impartits per centres degudament acreditats.</p>	<p>Els costos de cotització són més alts que tots els altres. Hi ha indemnització de 12 dies per any treballat.</p>

⁹ Abans hi havia bonificació per a persones menors de 30 anys. Ara ja no.

ESPAIS TEST AGRARIS

COM A EINA
PER AL RELLEU
EN COOPERATIVES
AGRÀRIES